

ISSN: 2146-1961

Aksakal, İ. & Akkaş, İ. (2023). Z Kuşağının Eş Seçme Stratejileri: Erzincan Örneği, *International Journal of Eurasia Social Sciences (IJOESS)*, 14(51), 273-292.

DOI: <http://dx.doi.org/10.35826/ijoess.3264>

Makale Türü (ArticleType): Araştırma Makalesi

Z KUŞAĞININ EŞ SEÇME STRATEJİLERİ: ERZİNCAN ÖRNEĞİ

İbrahim AKSAKAL

Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan, Türkiye, ibrahimaksakal25@hotmail.com
ORCID: 0000-0002-3367-3194

İbrahim AKKAŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Erzincan, Türkiye, ibrahimakkas191@gmail.com
ORCID: 0000-0002-2468-6225

Gönderim tarihi: 23.11.2022

Kabul tarihi: 11.02.2023

Yayın tarihi: 01.03.2023

ÖZ

Boşanma oranlarındaki artış, aile içi şiddet olayları, demografik dönüşüm ve benzer sorunlar aile kurumunun bir dönüşüm yaşadığını göstermektedir. Bu nedenle ailede yaşanan dönüşümün ve bu dönüşümün yol açtığı sorunların nedenlerinin araştırılması bu çalışmadaki temel motivasyon kaynaklarından biridir. Hiç şüphe yok ki aile kurumunun sürekliliğinin ön koşullarından biri eş seçim yaklaşımlarıdır. Konu hakkında yaptığımız literatür çalışması genç yetişkinlerin eş seçim stratejilerinin incelenmesinin önemini ortaya koymuştur. Evliliğin başarılı olmasının en önemli ön koşullarından biri doğru eş seçimidir. Günümüzde genç yetişkinlerin hangi kriterlere göre eş tercihinde buldukları ve aile kurumuna karşı yaklaşımları aile kurumunda yaşanan dönüşümü açıklayacak değişkenlerden biridir. Bu nedenle araştırmamız Z kuşağı genç yetişkin üniversite öğrencilerinin aile kurumuna ve eş seçimine dair yaklaşımlarını belirlemek için yapılmıştır. Bu araştırmanın amacı evlilik çağında olan Z kuşağı genç yetişkin üniversite öğrencilerinin eş seçim stratejilerini cinsiyet, romantik ilişki durumu, dindarlık, ekonomik durum ve yerleşim yeri değişkenleri açısından incelemektir. Bu maksatla Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nde eğitim gören üniversite öğrencilerine Eş Seçme Stratejileri Envanteri gerekli izinler alınarak uygulanmıştır. Araştırmanın örneklemini 120 erkek 327 kadın olmak üzere toplam 447 katılımcıdan oluşmaktadır. Elde edilen veriler SPSS 22 paket programı ile analiz edilmiştir. Araştırmanın verileri normal dağılım özelliği göstermediği için analiz sürecinde nonparametrik testler kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre Z kuşağı genç yetişkin üniversite öğrencilerinin eş seçim eğilimleri cinsiyet, romantik ilişki durumu ve dindarlık değişkenleri açısından anlamlı farklılık göstermektedir. Ekonomik durum ve yerleşim yeri ile eş seçim stratejileri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Ayrıca katılımcıların tamamının eş tercihi yaparken duygusal unsurları rasyonel unsurlardan daha fazla önemsedikleri sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Evlilik, üniversite öğrencileri, z kuşağı, eş seçim stratejileri.

PARTNER CHOOSING STRATEGIES OF GENERATION Z: CASE OF ERZİNCAN

ABSTRACT

The increase in divorce rates, domestic violence incidents, demographic transformation and similar problems show that the institution of the family is undergoing a transformation. For this reason, investigating the transformation in the family and the causes of the problems caused by this transformation is one of the main motivation sources in this study. There is no doubt that one of the prerequisites for the continuity of the family institution is mate selection approaches. The literature study we have done on the subject has revealed the importance of examining the mate selection strategies of young adults. One of the most important prerequisites for a successful marriage is choosing the right partner. Today, according to which criteria young adults choose their spouses and their approach to the family institution is one of the variables that will explain the transformation in the family institution. For this reason, our research was conducted to determine the approaches of young adult university students of the Z generation to the family institution and mate selection. The aim of this study is to examine the spouse selection strategies of Z generation young adult university students in terms of gender, romantic relationship status, religiosity, economic status and place of residence. For this purpose, the Inventory of Spouse Selection Strategies was applied to university students studying at Erzincan Binali Yıldırım University by obtaining the necessary permissions. The sample of the study consists of a total of 447 participants, 120 men and 327 women. The obtained data were analyzed with SPSS 22 package program. Since the data of the study did not show normal distribution, nonparametric tests were used in the analysis process. According to the findings, the mate choice tendencies of Z generation young adult university students show significant differences in terms of gender, romantic relationship status and religiosity variables. No significant difference was found between the economic situation and the place of residence and the mate selection strategies. In addition, it was concluded that all of the participants cared more about the emotional elements than the rational ones when choosing a partner.

Keywords: Marriage, university students, z generation, choosing partner strategies.

GİRİŞ

Çoğu insan, hayatı boyunca mutlu bir evlilik hayali kurar ve ideal eş tipini belirler. Eş tercihi evliliğin başarılı olmasında ve çiftlerin mutluluğu yakalamasında kritik öneme sahiptir. Tutkulu aşkların baş döndürücü günlerinde çiftler sadece ekmek ve su ile mutlu olabilir. Birlikte tüm dünyayla yüzleşebilir ve her türlü sorunun üstesinden gelebilirler. (Wong ve Wong, 2018). Wong ve Wong'un ifade ettiği gibi kısa evlilik sonrasında tutkulu aşkın tüm mutlu anıları gerçeğin saldırılarına karşı koyamaz, küçük sorunlar ortaya çıkmaya başlar ve zamanla bu durum çeşitli krizlere dönüşebilir (Wong ve Wong, 2018).

Evlilik, genellikle çiftler tarafından uzun süreli bir ilişki olarak planlanır. Şayet planlanan bu ilişki uzun süreli olmaz ve belli bir süre sonra sonlandırılırsa bu durum evliliğin başarısız olduğu anlamına gelir. Evliliğin başarısız olmasının birçok sebebi olabilir. Bunlardan biri de çiftlerin, evliliği sürdürmek için gerekli olan uyumu yakalamada zorlanmasıdır. İnsanların evlilikten ve aileden çeşitli beklenti olduğu için evlenirler. Fakat bazen evlenen çiftlerin evlilikten beklentileri birbirlerinden farklı olabilir. Örneğin, çiftlerden biri için evlilik romantik bir ilişki ya da düzenli yaşam anlamına gelirken diğeri için düzenli bir cinsel ilişki olarak görülebilir. Çiftlerden biri, evlendiği kişiden ailesine ve çocuklarına zaman ayırmasını beklerken diğeri, evlendikten sonra sosyal hayatının değişmemesini ve özgürlüklerinin kısıtlanmamasını arzulayabilir. Ya da çiftlerden biri sosyal hayatını eşiyile birlikte planlarken diğeri, iş arkadaşlarıyla bir sosyal hayat hayali kurabilir. Bu durumda evlendikten sonra karı kocanın her ikisi de hayal kırıklığı yaşayacak ve evlilik ilişkisi sağlıklı bir biçimde ilerlemeyecektir.

Evlilik iki yetişkinin birlikteliklerini dini ya da hukuki yollarla meşrulaştırması olarak ifade edilebilir. Fakat evlilik sadece çiftleri ilgilendiren ikili bir ilişki değil, diğer aile bireylerini ve yakın akrabaları, hatta toplumun birçok kurumu ilgilendiren kapsamlı bir birlikteliktir. Evlenen çiftler yeni bir akrabalık grubu içine dahil olur ve çeşitli sosyo kültürel unsurlarla karşı karşıya kalır. Yani evliliğin bireysel yönünün yanında toplumsal ve kültürel yönleri de vardır. Bu anlamda müstakbel çiftler tercih ettikleri eş adayının sadece fiziksel özellik, çekicilik, sadakat, dürüstlük gibi bireysel yönlerine odaklanıp bunun dışında olan kolektif unsurları göz ardı ettiklerinde evlendikten sonra hayal kırıklığı yaşama ihtimali yüksek olacaktır. Zira evlilik uzun ömürlü bir ilişkidir ve karı koca ilişkisi çok boyutludur. Kadın ve erkek evlendikten sonra beklenmedik şeylerle karşılaşabilir. Örneğin evlendikten sonra kadının ya da erkeğin bazen de her ikisinin birden eşine karşı davranışları değişebilir. Flört dönemlerinden farklı olarak daha az fedakârlık gösterebilir, estetik açıdan kendine dikkat etmeyi bırakabilir, eşini kırmamak için çaba göstermekten vazgeçebilir, agresif davranabilir, aşırı kuralcı olabilir, eşine çeşitli yasaklar koymak isteyebilir, ekonomik konuları hiç olmadığı kadar sorun etmeye başlayabilir, akrabalık ilişkilerini normalden fazla önemseyebilir. Flört dönemleri ile evlilik döneleri arasında çiftlerin davranışlarında farklılıkların olması muhtemeldir ve müstakbel eşlerin bu farklılaşmaları da dikkate alarak kendine hem bireysel özellik bakımından hem de sosyo-ekonomik açıdan en uygun eş adayını seçmesi gerekmektedir.

Evliliklerin başarısız olmasının birçok sebebi vardır. Aldatma, madde bağımlılığı, alkol, kumar, yoksulluk, eşler arasındaki uyumsuzluklar, kültürel faktörler, kişisel özellikler ya da cinsel konular bunlardan sadece birkaçıdır. Yaşanan sorunlar önce eşlerin birbirlerine karşı davranışlarını daha sonra hislerini değiştirir. Çatışmalar yaşanır

zaman sonra da çatışmalar çözümsüz hale gelebilir. Uzun süreli bir başka ilişki de ebeveyn ile çocukları arasındaki ilişkidir. Hiç şüphesi yok ki anne ile çocuk arasında da zaman zaman anlaşmazlıklar yaşanır, tartışmalar olur ve aşılması güç durumlarla karşılaşılabilir. Fakat bu ilişki biçiminde anne ile çocuk arasındaki *bağlılık* genellikle çok daha kuvvetli olduğu için taraflar, sorunları aşmak için ellerinden geleni yapmak isterler. Bozulan iletişim biçimine rağmen taraflardan biri ya da her ikisi birden ilişkiyi sürdürmek zorunda oldukları için adım atarlar ve çözüm yolları ararlar. Çünkü aradaki bağlılık çok daha kuvvetlidir. Karı koca arasındaki ilişki her ne kadar ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkiden çok farklı olsa da bu iki ilişki biçimini şu yönüyle karşılaştırmanın bir sakıncası yoktur. İlişkiyi ayakta tutan temel motivasyon taraflar arasındaki bağlılıktır. Anne ve çocuk arasındaki sorunların aşılmasını sağlayan şey tarafların birbirini önemsemesi ve ilişkiyi sürdürme arzusudur. Karı koca arasında bazen çözülebilir sorunların bile çözümsüz hale gelmesinin sebeplerinden biri aradaki bağlılık seviyesi olabilir. Şayet eşler arasında evliliği sürdürmeye dair kararlılık ve yüksek motivasyon varsa ve bu durumu aynı zamanda bağlılık destekliyorsa sorunların aşılması daha mümkün olacaktır. Çiftler arasındaki bağlılığı pekiştiren ya da zayıflamasına sebebiyet veren unsurların neler olduğunu belirlemek ise oldukça güç bir çaba olarak karşımızda durmaktadır. Çalışmanın daha sonraki kısımlarında bu konuya ilişkin daha ayrıntılı bir analiz seviyesine inilmektedir.

Bu araştırmanın amacı evlenme çağında olan genç yetişkinlerin eş seçme stratejilerini çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu amaçla 447 genç ve bekâr katılımcıdan oluşan örneklem grubuna Altuntaş ve Atlı (2015) tarafından geliştirilerek güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan Eş Seçme Stratejileri Envanteri uygulanmıştır. ESSE uygulanırken araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu kullanılmış ve katılımcıların eş seçme eğilimleri cinsiyet, dindarlık, romantik ilişki durumu, ekonomik durum ve yerleşim yeri değişkenleri açısından incelenmiştir. Elde edilen verilerin analizi SPSS paket programı ile yapılmıştır.

AİLE İLİŞKİLERİNİ ETKİLEYEN ÇEŞİTLİ UNSURLAR

Ekonomi; Aile içi sorunların yaşanmasına sebep olan temel faktörlerden biri finansal konulardır. Bugün dünya nüfusunun önemli bir kısmında aileler ekonomik zorluklar çekmekte ve aile masraflarını karşılama konusunda yetersiz kalmaktadır (Knox ve Schacht, 2010). Yoksulluk, maddi ve ekonomik kaynakların eksikliği ve gerekli kaynakların temin edilmesinde yaşanan yetersizlik olarak tanımlanabilir. Ailenin yoksulluktan kaynaklı yaşadığı zorluklar, ilişkilerin bozulmasına sebep olabilmekte ve eşler arasında çeşitli anlaşmazlıklar yaşanabilmektedir (Knox ve Schacht, 2010). Knox ve Schacht (2010), Amerika'da çiftlerle yapılan çeşitli görüşmelerden elde edilen sonuçlara göre en fazla bildirilen sorunlardan birinin para olduğunu ifade etmektedir. Yoksulluk ve yoksunluk küresel bir sorundur ve bu durum Türkiye, Avrupa ve diğer ülkeler için de geçerlidir.

Evlenen çiftler, çoğunlukla evlenme sürecinden kaynaklı çeşitli masraflar yaparlar ve borçlar biriktirirler. Knox ve Schacht (2010) ABD'de bir çiftin düğün sürecinde yaptığı masrafın yaklaşık 30 bin dolar olduğunu ve bu nedenle iktisadi sorunların evliliğin başından itibaren yaşanmaya başladığını belirtmektedir. Evlilik planları içerisinde olan müstakbel çiftelerin kendilerine ait bir hayatı tasarlayabilmelerini mümkün kılacak tutarlar ülkeden ülkeye hatta aynı ülke içerisindeki farklı toplumsal sınıflar için dahi farklılaşabilmekle birlikte, içerisinde

bulunulan toplumsal durumun gerekleri bağlamında ciddi ekonomik kaygıları da beraberinde getirmektedir. Örneğin Türkiye söz konusu olduğunda içerisinde bulunduğumuz dönem itibariyle minimum sınırın dahi birkaç yüz bin türk lirası şeklinde olacağı söylenebilir. Bu nedenle evlenme sürecinde ilk karşılaşılan sorunlardan biri borçlanmadır ve bu sorun evlendikten sonra çoğunlukla çiftlerin peşini bırakmayacaktır. Yaşanan ekonomik sorunlar geleneksel alışkanlıklardan dolayı çoğunlukla erkek merkezli olmakta ve ailenin geçim sorunlarıyla baş edemeyen erkekler agresif davranışlar sergileyebilmektedir. Hatta agresif davranışlar kadına yönelik şiddete dönüşebilmektedir (Markowitz, 2003).

Tek gelirli ailelerde çoğunlukla çalışan erkektir ve eşler arasında para, önemli bir kontrol etme aracı olarak kullanılmaktadır. Bu durumda kadınlar, zaman zaman ekonomik şiddete maruz kalabilmektedir (Aşkın ve Aşkın, 2017). Flört dönemlerinde hiç sorun olmayan parasal konular evlilikte önemli bir sorun haline gelebilmektedir (Olson, DeFrain, ve Skogrand, 2011). Yine parasal konulardan dolayı aile standartları asgari koşulların altına düşebilir, sağlık harcamaları, çocukların eğitim masrafları, mutfak giderleri, ulaşım, sosyal faaliyet vb. ihtiyaçlar için aile geliri yetmeyebilir. Bu durum çiftler arasındaki romantik ilişkinin bozulmasına ve çok küçük sorunların bile çözümsüz hale gelmesine yol açabilir. (Gibson-Davis, Edin ve McLanahan (2005) evli çiftlerin en sık bildirdiği iki sorundan birinin finansal istikrar, diğerinin ise ekonomik imkânları akılcıca kullanma konusundaki endişeler olduğunu tespit etmiştir.

Parasal konular çiftler arasında çıkan sorunların temel sebepleri arasında olduğu için evlenme planları yapan genç yetişkinlerin ekonomik şartları da dikkate almaları gerekir. Evlendikten sonra ailenin ihtiyaçları tam olarak nasıl karşılanacak, mevcut ekonomik koşullarda nasıl bir yaşam standardı oluşturulabilir ya da parasal konularda çiftler birbirleriyle anlaşabiliyor mu gibi sorular üzerinde düşünülmelidir.

Evlilikten beklentiler; Evlilik bireyler için farklı anlamlar taşıyabilmektedir. Örneğin bazı insanlar çocuk sahibi olmak için, bazıları düzenli bir hayat arzuladığı için, bazıları da âşık olduğu biriyle hayatını sürdürmek için evlenmek isteyebilir. Aslında evlenme kararı veren genç yetişkinlerin evlenmek için birden çok sebebi olur. Fakat bunlardan bazıları daha önemli olabilir ya da eşler arasında evliliğe dair bakış açıları farklılık gösterebilir. Şayet çiftlerin evlilikten beklentileri uyuşmuyorsa bu durum orta ve uzun vadede çiftler arasında önemli sorunlar yaşanmasına sebep olabilir. Örneğin evliliğin, hayatına çekidüzen vermesini arzulayan biri kendini sınırlandırmak istemeyen ve eski hayatına kaldığı yerden devam etmek isteyen biriyle evlenebilir. Ya da çocukları seven ve bu nedenle bir an önce çocuk sahibi olmak isteyen biri mesleki kariyeri nedeniyle çocuk istemeyen biriyle evlenebilir. Şayet evlenme planları yapan çiftler birbirlerinin bu beklentilerinden haberdar değilse ya da şimdilik çiftler arasında bu konular konuşulmuyorsa evlendikten sonra çok geç olabilir. Bu şekilde gerçekleşen evliliklerde en iyi ihtimalle evlilik beklentileri karşılanamayacak ve bu nedenle evlilik doyumu düşük olacaktır.

Bir ilişki biçimi olarak evlilikten beklentilerinin yanında çiftlerin "eş" olarak birbirlerinden beklentileri de vardır. Eş seçme kriterleri üzerine yapılan birçok araştırma, kadınların ve erkeklerin tipik kriterleri olduğunu tespit etmiştir. Buss ve Schmitt (1993), kadınların ve erkeklerin eş adayından beklentilerini şöyle aktarır: Erkekler;

üreme açısından değerli, babalığı kesin bir şekilde mümkün kılan, iyi ebeveynlik becerilerine sahip ve bağlanmaya istekli kadınlarla evlenmek ister. Kadınlar ise; uzun vadede kaynakları temin etme becerilerine sahip, iyi ebeveynlik yapabilecek, uzun vadeli bir ilişki kurmaya istekli ve koruma ve kollama yeteneği olan erkekleri tercih ederler (Buss ve Schmitt, 1993). Buss ve Schmitt'in de ifade ettiği gibi kadınların ve erkeklerin eş adayından beklentileri farklılık gösterebilir. Yapılan birçok araştırmada eş seçme kriterleriyle ilgili yöneltilen sorulardan kadınlardan alınan cevaplarla erkeklerden alınan cevapların farklılaştığı görülmektedir. Kadınlar, gelir düzeyi ve statüyü, erkekler ise fiziksel çekiciliği önemseydiğini bildirmiştir (bkz. Buss ve Barnes 1986; Wiederman ve Allgeier, 1992; Coombs ve Kertel 1966). Kadınların ve erkeklerin eş seçme kriterlerinin bu şekilde farklılık göstermesinde kültürel unsurlar ve toplumsal alışkanlıkların da etkisi vardır. Zira bugün modern toplumlarda kadınların kaynaklara erişme ve kendini koruma imkânları gelişmiştir ve kadınların erkeklere ekonomik bağımlılığı azalmıştır. Buna rağmen kadınlar evleneceği erkeğin bir gelire ve statüye sahip olmasını ve ihtiyaç halinde ailesini koruyup kollayabilme becerisinin olmasını ister.

Evlilik kurumunun başarısı eşlerin birbirlerini tamamlamasına ve beklentilerini belli düzeyde karşılmasına bağlıdır. Bu nedenle müstakbel çiftlerin önce kendini tanıması ve hem evlilikten hem de eş adayından ne beklediğini belirlemesi gerekir. İnsanların flört sürecinden beklentisi ile evlilikten beklentisi farklıdır. Zira flört sıklıkla evlilik kadar uzun ömürlü ve kurumsallaşmış bir ilişki değildir. Buna karşılık evlilik uzun ömürlü, kurumsallaşmış, aile bireylerinin de dahil olduğu, ebeveynlik sorumlulukları olan ve çiftlerin birbirlerine karşı rol ve görevlerinin olduğu bir ilişki biçimidir. Evlenecek olan genç yetişkinler evlenme kararı verirken eş adayını bu ölçüler dahilinde belirlemeye ve rasyonel beklentiler oluşturmaya çaba göstermelidir.

Kültür ve Din; Dinler, müntesiplerini çeşitli yaşam biçimlerine yönlendirir ve onların tutum ve davranışlarını etkiler. İnsanlar herhangi bir dine mensup olsalar da bazen günlük hayatlarını inançlarına göre şekillendirebilirler. Bu durum her ne kadar kişisel olsa da insanların yetiştiği sosyal çevre de önemli derecede etkilidir. Din, dindar olanların hayatlarını etkilediği gibi aynı zamanda dindar olmayanların hayatlarını da etkiler. Zira inanç sistemleri toplumun gelenek ve göreneklerini zamanla etkiler ve müntesipler çeşitli tutum ve davranışları dindar oldukları için değil gelenek ve göreneklerin etkisiyle de yerine getirebilir.

Fisman vd. (2006), insanların benzer sosyal değerlere sahip eş adaylarını tercih ettiğini söyler. Zira sosyal değerler ve kültür bir taraftan günlük hayatın nasıl yaşanacağını bildirirken diğer taraftan da insanların kişiliklerini de etkileyebilmektedir. Tutumlar, davranışlar, hobiler, gelecekte beklenenler, çocuk yetiştirme biçimleri ve insanların hayat felsefesi inançlar ve değerlerden önemli ölçüde etkilenmektedir. Evlilik ilişkisi uzun süreli ve kapsamlı bir ilişki biçimi olduğu için eşlerin birbirlerinin kültürel farklılıklarını yok sayması kolay değildir. Bu nedenle eşler arasında inanç, etnisite ve kültür bakımından önemli farklılıkların olması evlilik sürecini zorlaştırabilir. Kalmijn (1998), kültürel benzerliğin uzun süreli ilişkileri teşvik ettiğini söyler. Eğitim, meslek ve etnik köken gibi özellikler kişinin nasıl bir insan olduğunu gösteren sosyal sembollerdir (Kalmijn, 1998). İnsanlar şayet kendileri gibi düşünen ve kendileri gibi yaşayan eş adayları tercih ederlerse karı koca ilişkileri kültür ve geleneklerdeki uyumdan dolayı daha az çatışma yaşayacaktır. Örneğin geleneksel aileler geleneksel olmayan ailelere göre kadın-erkek ilişkilerinde daha tutucudur, boşanmaya karşı daha mesafelidir ve

erkek egemen aile yapısını tercih ederler (East, 1998). Birçok araştırma kişiler arası ilişkileri güçlendirmede ve duygusal yakınlığı sağlamada inanç benzerliğinin etkili olduğunu vurgulamıştır. Manevi açıdan benzer duygu ve düşünceleri paylaşan çiftlerin evlilik bağlılığı daha kuvvetli olabilmektedir (Robinson, 1994). Hunt ve King (1978), inanç benzerlikleri ve dini katılım ile evlilik doyumu, çiftler arası uyum ve hoşgörü arasında yüksek düzeyde ilişki olduğunu bildirmiştir.

Toplumdaki yasalar ve politikalar bir kez oluşturulduktan sonra zamanla geniş kitlelerin kültürel normu haline gelebilir ve davranışları etkileyebilir. Zaman sonra bireysel tutum ve davranışların inançlardan mı yoksa kültürden mi kaynaklandığı anlaşılabilir. İnsanların davranışları yasalara bağlıysa resmi düzenlemeler yaparak bu davranışlar ortadan kaldırılabilir. Fakat tutum ve davranışların altında yatan sebepler kültür ve inanç sistemleri ise insanların davranışlarının değişmesi zor olabilir (Adamczyk ve Hayes, 2012). Özetle bazı çiftler evlilik kararları alırken homogami türünden bir ilişki biçimi tercih ederek evliliğin başarısının daha yüksek olacağını düşünebilirler. Fakat homogami her ne kadar çiftlerin uyumunu toplumsal ve kültürel açıdan kolaylaştırırsa da evlilik başarısı için tek başına yeterli olmayabilir.

Çiftler arasında dini, kültürel ve etnik aidiyete dair farklılıkların olması evliliğin başarı ihtimalinin çok düşük olacağı anlamına gelmez. Burada ifade edilmeye çalışılan şey çiftler arasındaki bu tür farklılıkların evlilikte uyumu zorlaştıracağıdır. Bu durumda çiftler birbirlerine yaklaşmak için daha fazla çaba göstermeli ve daha esnek davranmalıdır. Büyük kentlerde yaşayan insanlar sıklıkla yakın çevrelerinde, kendilerinden farklı kültürel özelliklere sahip insanlarla tanışıp evlenmektedir. Bu çiftler bir taraftan farklı kültürel özelliklere sahipken diğer taraftan kültürel formları sürdürme konusunda ısrarcı olurlarsa eşler arasında anlaşmazlıkların yaşanması ve evlilik doyumunun düşük olması kaçınılmazdır. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi genç yetişkinlerin eş seçme kararı verirken nasıl bir gelecek ve aile yaşamı istediklerini gözden geçirmeleri doğru tercihler yapabilmeleri için yardımcı olacaktır.

Kişisel özellikler ve uyum; Kişilik özellikleri göreceli olarak kalıcı davranış kalıplarıdır ve bireyleri birbirinden ayıran düşünce, duygu ve davranışlardır. Bu nedenle kişilik özellikleri yakın ilişkilerde oldukça önemlidir (Schaffhuser, Allemand, ve Martin, 2014). Uyumlu çiftler sağlıklı bir ilişki kurma bakımından hem daha yüksek bir motivasyona sahiptir hem de bu uyumun sonucu olarak ilişki doyumu yüksektir. Araştırmalar çiftler arası tutum, davranış, beklenti ve inanç benzerliklerinin evlilik doyumunu güçlendirdiğini ortaya koymuştur. Ayrıca kişilik özelliklerindeki benzerliklerin de evlilik istikrarında etkili olduğu tespit edilmiştir (Saggino, ve diğerleri, 2015). Luo ve Klohnen (2005) benzerler mi yoksa zıtlar mı bir arada kalmada daha başarılıdır sorusuna cevap almak için 291 evli çift üzerinde araştırma yapmış ve eşler arası profil benzerliklerinin evlilik kalitesinin önemli belirleyicisi olduğu sonucuna varmıştır. Fakat aynı çalışmada zıt özelliklerin de az da olsa bir arada kalmaya etki ettiği tespit edilmiştir (Luo ve Klohnen, 2005). Bir başka çalışmada Robins, Caspi ve Moffitt (2000), 360 çifti incelemiş ve ilişkilerde bireysel benzerliklerin mutluluk düzeyine etkisini araştırmıştır. Elde edilen bulgular, her iki cinsiyette de partnerle olan benzerliklerin mutluluk düzeyine olumlu etki ettiği yönünde olmuştur. Ayrıca aynı araştırma bulgularına göre ilişkilerde partnerler arası benzer özellikler olduğunda erkekler daha fazla mutlu olma eğilimi göstermektedir (Robins, Caspi, ve Moffitt, 2000, s. 256). Thiessen ve Greg (1980) bireyler

arasındaki çekimin tesadüf olmadığını söylemektedir. Tutum ve morfolojideki fenotipik benzerlikler partnerler arasındaki çekim gücünü etkilemekte ve bağlılığı güçlendirmektedir. Her ne kadar insanlar kendinden daha çekici insanlara ilgi gösterebilir de benzer çekicilik özelliğine sahip olanlarla daha kalıcı ilişki kurmada daha başarılı olurlar (Thiessen ve Gregg, 1980, s. 111-140). Buss ve Schmit (1993), benzer eğilimlere sahip olan çiftlerin daha az çatışma yaşadığını ve aile ilişkilerinde başarılı olduklarını ifade edenler arasındadır.

Gottman, 130 yeni çift üzerinde yaptığı bir çalışmada çiftler arası ilişkileri analiz ederek gelecek yedi yıl içinde 15 çiftin boşanacağına dair öngöründe bulduklarını ve tahmin ettikleri 15 çift dahil olmak üzere bu süre içinde toplam 17 çiftin boşandığını aktarmıştır. Gottman, %98 isabetli tahminde bulunduğunu ve bunu çiftler arasındaki ilişkiyi doğru analiz etmeye borçlu olduğunu belirtmektedir. Zira ona göre evliliği başarıya ya da başarısızlığa götüren tipik davranışlar vardır (Gottman ve Silver, 2015). Gottman, benzer diğer çalışmalarda da çiftlerin gelecek zamanda boşanacağına dair öngörü çalışmalarının yüksek düzeyde başarılı olduğunu ifade etmektedir. Örneğin, Iowa State University Rand Conger ve California University Tom Bradburg önderliğinde yapılan çalışmalarda çiftlerin tepkilerini analiz ederek yakın gelecekte boşanacaklarına dair öngöründe bulduklarını ve son derece doğru tahminler yaptıklarını ifade etmektedir (Gottman ve Silver, 2015).

Bir çiftin ilişkisinin bozulmasında iletişim başarısı çok önemlidir. Gottman'a göre bir çiftin etkileşimleri ne kadar olumsuz olursa, iletişim kurma girişimleri o kadar az verimli olmaktadır. Şikayetlerin yapıcı bir şekilde dile getirilememesi, onarımların başarısını engelleyen dört olumsuz iletişim biçiminin gelişiminin habercisidir. Gottman bunlara Mahşerin Dört Atlısı demektedir: Eleştiri, Küçümseme, Savunma ve Engelleme (Gottman ve Silver, 2013). Gottman'ın dikkat çektiği bu etkileşim biçimleri çiftler arasında yaygın yaşanan sorunlar arasındadır ve eşlerin bağlılık duygularının zayıflamasına sebep olmaktadır.

Aile içi ilişki biçimleri; Aile içi iletişim biçimleri bütün aile fertlerinin aile kurumuna karşı bir tutum geliştirmesine sebep olur. Aileler, başarılı bir ilişki ağı oluştururken sadece evliliğin sürekliliğini sağlamada değil aynı zamanda çocukların aile ilişkilerine dair olumlu tutumlar geliştirmesinde de etkin bir rol oynar. Çocuklar özellikle erken yaşlarda anne baba tutumlarından etkilenmeye oldukça açıktır. Ebeveynler arasındaki ilişki biçimi ve anne-babanın aileye karşı yaklaşımı erken yaşlarda çocukların olumlu bir aile tutumu geliştirmesini sağlar.

Aile bağları güçlü ailelerin üyeleri genellikle aile faaliyetlerine zaman ayırma ve çaba gösterme bakımından gayret gösterir. Ebeveynler, aile üyeleri ile zaman geçirmeyi oldukça önemser ve eşlerin yönü birbirine dönük olur. Araştırmalar, aile bireyleri arasındaki sağlıklı iletişimin, olumlu aile atmosferi oluşturmada oldukça önemli olduğunu ortaya koymuştur (Olson, DeFrain, ve Skogrand, 2011). Aile, uzun süreli bir ilişki biçimi olduğu için zaman zaman krizler yaşanması muhtemeldir. Bu durumlarda aile bireylerinin krizlere nasıl yaklaştığı önemlidir. Bazı ailelerde yaşanan krizler aile içi çatışmalara sebep olurken bazılarında krizin çözümüne dair iş birliği yapılır. Bu durum zamanla aile bireylerinin kişilik özelliği olabilir ve kriz çözmeye dair başarılı tutumlar gelişir. Aynı tutum ve davranışlar çocuklara da yansır ve ilerleyen yıllarda aile ilişkileri hakkında olumlu tutumlar gelişir. Yine bazı ailelerde aile bireyleri arasındaki bağ oldukça zayıf ve paylaşım az olabilir. Aile bireylerinin yardımlaşma ve birlikte zaman geçirme alışkanlıkları olmayabilir.

Evlenen bireyler bu anlamda bir aile içi ilişki biçimlerine dair tutuma sahip olurlar. Aile ilişkileri bu tutum ve davranışlar neticesinden biçimlenir. Şayet çiftlerin aileye karşı olumlu tutumları var ise başarılı bir evlilik yaşama ihtimali artar.

Kişiler arası çekim; Çekicilik bir kişinin bir başka kişiden hoşlanması sonucunda ortaya çıkan beğenilirlik derecesidir (Güney, 2012, s. 48). İnsanlar doğal olarak beğenilmek isterler ve bu nedenle sosyal ilişkilerinde beğenilirlik düzeyinin artması için çaba gösterirler. Özellikle flört ilişkilerinde çekicilik partnerler arasındaki ilişkinin devamı açısından son derece önemlidir. Fakat fiziksel çekicilik aynı zamanda karı-koca ilişkilerinin de devamı açısından önemli faktörler arasındadır. Bireyler romantik bir ilişkiye girdiklerinde, ilişki istikrarını sürdürmeye ve belki de desteklemeye yönelik psikolojik süreçler işlemeye başlamalıdır (Simpson, Gangestad, ve Lerma, 1990, s. 1193).

Çekicilik sadece fiziksel beğeni ile sınırlı değildir. Birçok araştırma ortaya koymuştur ki karşı cinsin davranışları, konuşması, sesi, öz saygısı, zekâsı, güvenilirliği, imajı, mizah anlayışı (Simpson, Gangestad, ve Lerma, 1990) gibi birçok kişisel özellik beğenilirlik düzeyini etkilemektedir. Beğenilirlik düzeyin artması ise bilinçaltının da etkisiyle ilişki motivasyonunun artmasına ve ilişkinin sürdürülmesine etki etmektedir. Sylwester ve Pawlowski (2011), partneri çekici olan bireylerin daha fazla risk aldığını ve fedakârlık yaptığını tespit etmiştir.

Sosyal psikologlar romantik ilişkilerin bireyselci toplumlarda önemli olduğuna, hatta evliliğin önemli bir mihenk taşı olduğuna, buna karşılık geleneksel toplum tiplerinde önemini kaybettiğine dikkat çeker (Aronson, Wilson, ve Akert, 2012, s. 558). Bu bağlamda bireysel toplumlarda insanların aşka dair beklentileri geleneksel toplumlara kıyasla daha farklıdır. Fakat her iki toplum tipinde de insanlar için çekicilik, çiftlerin ilişkiye bağlanmaları açısından önemlidir. Şayet kişiler arası çekim yeterli değilse ya da bir çift diğerine çekici gelmiyorsa bu durum evlilik için bir dezavantaj olacaktır.

Karşı cinse dair davranışların incelendiği bir alan çalışmasında insanların fiziksel çekicilikten büyük oranda etkilendiği tespit edilmiştir. Aynı çalışmada fiziksel çekiciliği erkeklerin kadınlardan daha fazla önemsendiği belirlenmiştir (Aronson, Wilson, ve Akert, 2012; Allgeier ve Wiederman, 1991; Fisman, Iyengar, Kamenica, ve Simonson, 2006). Dolayısıyla her iki cinsiyet de romantik ilişkilerde fiziksel çekiciliğe önem vermekte ve bu durum, davranışları etkilemektedir. Aile ilişkilerinde kişiler arası çekimin yüksek olması karı-koca arasındaki bağların kuvvetlenmesini ve evliliğe dair motivasyon düzeyinin artmasını sağlamaktadır.

Cinsel uyum; İnsanların ve toplumun evlilikten önemli beklentilerinden biri de cinsel ihtiyacı karşılması ve üreme ilişkilerinin düzenlenmesidir. Bu nedenle müstakbel eşlerin birbirlerine karşı cinsel anlamda beklentileri ve sorumlulukları vardır. Fakat üreme ilişkileri ve cinsel arzular bakımından çiftlerin tutumları farklılık gösterebilir. Çeşitli araştırmalar, evliliği ayakta tutan ve eşlerin birbirlerine karşı bağlanma sevdelerini artıran faktörlerden birinin de cinsel uyum olduğunu ortaya koymuştur. Çiftlerin cinsel anlamda evlilikte umduğunu bulamaması eşler arası uyumun zayıflamasına ve tolerans düzeylerinin düşük olmasına sebep olabilmektedir.

Whisman (2010), 60 evli çiftten oluşan bir örneklem grubu ile evlilik doyumu, evlilik başarısı ve cinsel ilişki arasındaki ilişkiyi incelemiş ve evlilik doyumu ile cinsel uyum arasında yüksek bir ilişki tespit etmiştir.

Düşük evlilik doyumu, cinsel yakınlık için motivasyonu azaltabilir ve hatta belki de cinselliği geri çekmeyi ve zamanla cinsel istek eksikliğini teşvik edebilir. Şayet çiftler arasında çeşitli sorunlar baş göstermiş ve birbirlerinden uzaklaşmalarına sebep olan iletişim sorunları yaşanmışsa bu durum cinsel anlamda arzuların da kaybolmasına sebep olmaktadır (Whisman, 2010). Fakat bunun tersi de mümkündür. Çiftler arasında cinsel anlamda yüksek düzeyde bir uyum var ise bunun sayesinde çiftler sorunlarla mücadele etme ya da fedakârlık yapma bakımından yüksek motivasyona sahip olabilir. Trudel, Landry ve Larose (1997), çiftlerde düşük cinsel istek varlığının evlilikteki mutluluk düzeyini etkilediğini ortaya koymuşlardır (Trudel, Landry, ve Larose, 1997, s. 97). Benzer şekilde 6.029 evli kişiden oluşan bir örneklem gurubu üzerinde yapılan bir çalışmada çiftler arasındaki cinsel uyumla evlilik doyumu arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular diğerlerine benzer biçimde eşler arasında cinsel anlamda yakınlık olmadığında eşlerin daha az mutlu olduğunu ve evliliğin tehlikeye girdiğini tespit etmiştir (Donnelly, 1993).

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, evlilik çağında olan genç üniversite öğrencilerinin eş seçme stratejilerini çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla korelasyonel desende tasarlanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 22 programıyla analiz edilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Bu araştırmanın örnekleme Erzincan Binali Yıldırım Üniversite'nin çeşitli fakültelerinde eğitim gören 327 kız (%73), 120 erkek (%27) olmak üzere 447 bekar öğrenciden oluşmaktadır. Örneklem belirlenirken olasılıksız örnekleme tiplerinden biri olan tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Üniversitemizde hali hazırda eğitim gören öğrenciler yaşları itibarıyla evlilik sürecinde olan ya da yakın zamanda evlenme planları yapma potansiyelinde olan yaş grubudur. Bu nedenle öğrenciler üzerinde böyle bir çalışma yapmak araştırmamız amacı açısından uygun görülmüştür. Ayrıca araştırmacılar ölçekleri uygulamadan önce öğrencilere güvenilir koşullar sağlama ve verileri sağlıklı bir ortamda elde etme imkânına da sahip olmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan kişisel bilgi formu ile Altuntaş ve Atlı (2015) tarafından geliştirilerek güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları yapılan Eş Seçme Stratejileri Envanteri (ESSE) kullanılmıştır. Ölçekler katılımcılarla yüz yüze uygulanmış ve uygulama gönüllülük esasına göre yapılmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı anlatılmış ve verilerin hiçbir şekilde amacının dışında kullanılmayacağı ve mahremiyet sınırlarının ihlal edilmeyeceği taahhüt edilmiştir. Katılımcıların kendini açma düzeyinin yüksek olması için uygulama öncesinde araştırmanın sonuçlarının öneminden ve katılımcının

araştırmaya gerçeği yansıtan cevaplar vererek sağlayacağı katkıdan bahsedilmiştir. Ayrıca mahremiyet ihlali olmaması adına kimlik bilgileri talep edilmemiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi öğrencileri üzerinde uygulanmıştır. Uygulama aşamasında her ne kadar örneklemin evreni temsil etme gücüne özen gösterilmiş olsa da öğrencilerin çoğunluğunun homojen bir kültürel özelliğe sahip olması araştırma sonuçlarının geneli yansıtmasını tam anlamıyla mümkün kılmamaktadır. Ayrıca öğrencilerin çoğunluğunun düşük ekonomik gelire sahip olması eş seçme ve evlilik beklentilerini etkileyebilmektedir. Bu nedenle farklı üniversitelerde farklı kültürel özelliklere ve ekonomik koşullara sahip öğrenciler üzerinde yapılacak çalışmalar bizim çalışmamızı tamamlar nitelikte olacaktır.

İşlem

Veriler Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerinden toplanmıştır. Veri toplama işleminden önce Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'na başvurulmuş ve E-88012460-050.01.04-235913 sayılı kararı ile etik onay alınmıştır. Araştırmada kullanılan ölçek katılımcılara araştırmacı tarafından bizzat uygulanmıştır. Uygulanmadan önce araştırmanın amacı açıklanmış ve sonuçların etik kurallar çerçevesinde kullanılacağı taahhüt edilmiştir.

Veri Analizi

Araştırma verilerinin güvenilirlik düzeyini belirlemek amacıyla Cronbach Alpha güvenilirlik analizi yapılmıştır. Eş Seçme Stratejileri Ölçeği'nin Cronbach's Alpha güvenilirliği ,928 olarak belirlenmiştir. Ayrıca araştırma verilerine istatistiksel yöntemin tespiti amacıyla için kız ve erkek öğrenciler için ayrı ayrı normallik testi yapılmış ve verilerin normal dağılım göstermediği (Skewness. -1,886; Kurtosis. 5,933) belirlenmiştir. Katılımcıların eş seçme stratejileri; dindarlık, romantik ilişki durumu, yerleşim yeri, ekonomik durum ve cinsiyet değişkenleri açısından incelenmiştir. Verilerin analizinde Mann Whitney U Testi kullanılmıştır. Eş Seçme Stratejileri Ölçeği; Aile Kurumu ve Güven, Sosyo Ekonomik Durum, Dini ve Siyasi Benzerlik, Fiziksel Özellikler, Bekâret, Çocuk Bakımı ve Aşk olmak üzere 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu nedenle araştırmada ele alınan değişkenler bu 7 alt boyut açısından değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların ESSE Puanlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	Sıra Ortalaması	p
Aile Kurumu ve Güven	Kız	327	228,23	,183
	Erkek	120	212,48	
Sosyo Ekonomik Durum	Kız	327	263,05	,000
	Erkek	120	117,60	
Dini ve Siyasi Benzerlik	Kız	327	243,36	,000
	Erkek	120	171,24	

Fiziksel Özellik	Kız	327	237,73	,000
	Erkek	120	186,58	
Bekâret	Kız	327	225,20	,736
	Erkek	120	220,73	
Çocuk Bakımı	Kız	327	237,67	,000
	Erkek	120	186,75	
Aşk	Kız	327	231,74	,030
	Erkek	120	202,91	

ESSE, öğrencilerin eş seçme stratejilerini, Aile Kurumu ve Güven, Sosyo Ekonomik Durum, Dini ve Siyasi Benzerlik, Fiziksel Özellik, Bekâret, Çocuk Bakımı ve Aşk olmak üzere 7 alt boyut açısından ölçmüştür. Cinsiyet değişkeni ile alt boyutlar arasındaki ilişki incelendiğinde sosyo ekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, çocuk bakımı ve aşk boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p < .05$). Bekâret ve aile kurumu ve güven alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı ilişki tespit edilememiştir ($p > .05$). ESSE'den elde edilen sonuçlara göre kız öğrenciler, eş seçiminde sosyo ekonomik durumu, erkek öğrencilere nazaran daha fazla önemsemektedir. Benzer şekilde kız öğrenciler, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, çocuk bakımı ve aşk alt boyutlarından erkek öğrencilerden daha yüksek ortalama elde etmişlerdir. Her iki cinsiyetin de bekâret ve aile kurumu-güven alt boyutlarından yüksek almış olması bu boyutlarda cinsiyetler arası bir farklılığın olmadığını göstermektedir.

Buss (1985), Buss ve Barnes (1986), Coombs ve Kertel (1966) gibi araştırmalar eş seçiminde kadınların ve erkeklerin farklı kriterlere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Araştırmaların ortaya koyduğu bulgulara göre erkekler çoğunlukla fiziksel çekiciliğe daha fazla önem verirken kadınlar, bir ailenin çeşitli ihtiyaçlarını karşılamadaki yeterliliklere daha fazla önem vermektedir (Wiederman ve Allgeier, 1992). Buss (1989) araştırmasında kadınların yaygın biçimde yiyecek sağlama, koruma, çocuklara yeterli düzeyde ebeveynlik yapma gibi özellikleri önemsendiğini ortaya koydu. Yapılan bu araştırmalar dönemsel olarak geleneksel kadın erkek ilişkisinin daha yaygın olduğu koşulları yansıtmaktadır. Günümüzde romantik ilişkilerin çiftler arasında daha çok önemsendiği ve kadınların ekonomik bağımlılıktan kurtulma arzuları düşünüldüğünde bir kadının potansiyel eş adayından ekonomik ihtiyaçları karşılama yönündeki beklentinin önceki kuşaklara kıyasla azalması beklenmektedir. Fakat araştırma sonuçlarımız ortaya koymuştur ki, kadın katılımcılar eş tercihlerinde sosyoekonomik durumu erkeklerden daha fazla önemsemektedir. Yani erkeklerden evin geçimini sağlama beklentisi devam etmektedir. Bunun yanı sıra fiziksel çekicilik ile ilgili bulgularımız diğer çalışmalardan farklıdır. Buss (1985), Buss ve Barnes (1986), Coombs ve Kertel (1966)'ın yaptığı çalışmalar erkeklerin fiziksel çekiciliği kadınlardan daha fazla önemsendiğini ve yine kadınların eşlerinden daha fazla beklentilere sahip olduğunu tespit etmişlerdir. Buss (1985) 1930'lara işaret ederek "son 50 yılda eş seçim eğilimlerinin oldukça değiştiğini" söylemiştir. Coombs ve Kenkel (1966), kızlar ve erkeklerin eş seçim eğilimleri üzerinde yaptığı bir çalışmada kızların toplumsal beklentilere paralel olarak partnerlerinde, inanç, şık giyinme, yüksek statü, etnik aidiyet ve din değişkenlerini erkeklerden daha fazla önemsediklerini tespit etmiştir. Coombs ve Kenkel'in çalışmasında erkeklerin kızlardan daha yüksek puan aldığı tek faktör ise fiziksel çekiciliktir. Buss (1985) ve Coombs ve Kenkel (1966) çalışmaları üzerinden birkaç on yıl geçmiştir. Bu süre içinde eş seçme stratejilerinde devam eden ve değişen çeşitli tutumların olması beklenmektedir. Özellikle toplumdaki kadın ve erkek toplumsal cinsiyet

kimliklerinin değişmesi eş seçme eğilimlerindeki bu değişimde etkilidir. Bu araştırma sonuçları fiziksel çekicilik faktörünü artık erkeklerin de önemsediyini tespit etmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların ESSE Puanlarının Dindarlık Durumuna Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Dindarlık	n	Sıra Ortalaması	p
Aile Kurumu ve Güven	Dindar Olan	244	234,90	,022
	Dindar Olmayan	203	210,89	
Sosyo Ekonomik Durum	Dindar Olan	244	224,10	,986
	Dindar Olmayan	203	223,88	
Dini ve Siyasi Benzerlik	Dindar Olan	244	248,55	,000
	Dindar Olmayan	203	194,49	
Fiziksel Özellik	Dindar Olan	244	219,00	,369
	Dindar Olmayan	203	230,01	
Bekâret	Dindar Olan	244	247,56	,000
	Dindar Olmayan	203	195,68	
Çocuk Bakımı	Dindar Olan	244	245,26	,000
	Dindar Olmayan	203	198,45	
Aşk	Dindar Olan	244	224,81	,880
	Dindar Olmayan	203	223,02	

Tablo 2’de dindar olan ve dindar olmayan katılımcıların ESSE’nin alt boyutlarından aldıkları puan farklılıklarının analiz sonuçları verilmiştir. Kendini dindar olarak tanımlayan öğrenciler, aile kurumu ve güven, dini ve siyasi benzerlik, bekâret ve çocuk bakımı alt boyutlarından dindar olmayan katılımcılara kıyasla daha yüksek ortalamaya sahiptir. Her iki grubunun bu alt boyutlardan aldıkları puan ortalamaları arasında dindar olanlar lehine anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p < .05$). Aşk, fiziksel özellik ve sosyo ekonomik durum alt boyutlarından alınan ortalamalar gruplar arası farklılık göstermemiştir ($p > .05$).

İnanç sistemleri, çeşitli emir ve yasaklarla müntesiplerine davranış ve düşünce kalıpları kazandırmaktadır. Özellikle kendini dindar olarak ifade eden insanlar günlük hayatlarında bireysel ilgi ve ihtiyaçlarına ikinci plana atıp inancının gereğini yapmak ister. Araştırma sonucunda bu düşünceyi destekleyecek nitelikte bulgular elde edilmiştir. Örneğin kendini dindar olarak tanımlayan katılımcıların, Aile Kurumu ve Güven, Dini ve Siyasi Benzerlik, Bekâret ve Çocuk Bakımı gibi geleneksel yaşama yakından ilgili alt boyutlardan aldıkları puan ortalaması daha yüksek bulunmuştur.

Coombs ve Kenkel (1966) kadın ve erkekler üzerine yaptığı araştırmada çeşitli sorularla kadınların ve erkeklerin din ve etnik farklılıkları ne kadar önemsediklerini tespit etmiştir. “Partnerinizin sizinle aynı dinden olması sizin için ne kadar önemli” sorusuna “Kesinlikle gerekli diyen kadınların oranı %24,1, erkeklerin oranı ise %13,9 olarak belirlenmiştir. Yine “Partnerinizin sizinle aynı ırktan olması sizin için ne kadar önemli” sorusuna “Kesinlikle gerekli” diyen kadınların oranı 72,9, erkeklerin oranı ise 56,3 olarak tespit edilmiştir. Bu bağlamda Coombs ve Kenkel’in elde ettiği bulgulara göre kadınlar, din ve etnik aidiyeti kadınlardan daha fazla önemsemektedir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar Tablo 1’de de görüldüğü gibi Coombs ve Kenkel’in bulguları ile benzerlik göstermektedir.

Tablo 3. Katılımcıların ESSE Puanlarının Romantik İlişki Durumuna Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Romantik İlişki	n	Sıra Ortalaması	p
Aile Kurumu ve Güven	Var	181	222,05	,999
	Yok	266	225,33	
Sosyo Ekonomik Durum	Var	181	207,36	,155
	Yok	266	235,32	
Dini ve Siyasi Benzerlik	Var	181	219,75	,561
	Yok	266	226,89	
Fiziksel Özellik	Var	181	229,62	,404
	Yok	266	220,18	
Bekâret	Var	181	221,55	,331
	Yok	266	225,67	
Çocuk Bakımı	Var	181	230,52	,935
	Yok	266	219,56	
Aşk	Var	181	245,26	,000
	Yok	266	209,53	

Tablo 3'te katılımcıların romantik ilişki durumu ile ESSE'nin alt boyutları arasındaki ilişki verilmiştir. Tablo incelendiğinde romantik ilişkisi olan bireylerin aşk alt boyutundan aldıkları puanlar ile romantik ilişkisi olmayan katılımcıların aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($p < .05$). Buna karşın aile kurumu ve güven, sosyo ekonomik durum, dini ve siyasi benzerlik, fiziksel özellik, bekâret ve çocuk bakımı alt boyutlarından alınan puanların romantik ilişki durumuna göre anlamlı bir farklılaşma olmamıştır ($p > .05$).

Romantik ilişkileri kadınların daha fazla önemseydiği ve evlendikten evlilikte romantizmi muhafaza etme arzusunun kadınlarda daha fazla olduğu bilinmektedir (Coombs ve Kenkel, 1966). Coombs ve Kenkel (1966), yaptıkları çalışmada hem kadınların hem de erkeklerin romantik ilişkileri önemseydikleri fakat romantizmi daha fazla önemseyen kadınların evlilik sonrasındaki düşüşten daha fazla etkilendiklerini belirtmişlerdir. Tablo 1'de romantik ilişkilere dair faktörden kız öğrencilerin aldıkları puan ortalaması erkeklerin puan ortalaması belirgin biçimde yüksektir. Araştırmada elde ettiğimiz bulgular bu yönüyle benzer çalışmalarla paralellik göstermektedir.

Tablo 4. Katılımcıların ESSE Puanlarının Yerleşim Yeri Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Yerleşim Yeri	n	Sıra Ortalaması	p
Aile Kurumu ve Güven	Kent Merkezi	246	220,90	,513
	Köy veya İlçe	201	227,79	
Sosyo Ekonomik Durum	Kent Merkezi	246	227,05	,581
	Köy veya İlçe	201	220,27	
Dini ve Siyasi Benzerlik	Kent Merkezi	246	230,59	,232
	Köy veya İlçe	201	215,93	
Fiziksel Özellik	Kent Merkezi	246	231,20	,191
	Köy veya İlçe	201	215,18	
Bekâret	Kent Merkezi	246	213,61	,051
	Köy veya İlçe	201	236,72	
Çocuk Bakımı	Kent Merkezi	246	213,43	,053
	Köy veya İlçe	201	236,93	
Aşk	Kent Merkezi	244	229,67	,286
	Köy veya İlçe	203	217,06	

Tablo 4'te katılımcıların yerleşim yerleri açısından ESSE'nin alt boyutlarından aldıkları puan ortalamalarının farklılık durumu hakkında verileri paylaşılmıştır. Tablodan görüldüğü gibi katılımcıların ESSE'nin alt boyutlarından aldıkları puanlar yerleşim yerine göre anlamlı bir farklılaşma göstermemiştir ($p>.05$). Köy ya da ilçede yaşayan katılımcılarla kent merkezinde yaşayan katılımcıların eş seçme yöntemleri arasında anlamlı bir farklılaşma olmamıştır.

Yerleşim yerleri bireylerin sosyal ve kültürel anlamda yaşam alanlarıdır bu yaşam alanları bireysel ve toplumsal anlamda çeşitli tutum ve alışkanlıkların oluşmasında etkilidir. Bireyin evlilik beklentileri ve ideal bir eşte aradığı kritik özellikler de hiç şüphe yok ki içinde yaşanılan toplumdaki etkilenmektedir. Özellikle metropol kentlerde yaşayan bireylerin eş seçme stratejilerinin kırsal alanda yaşayanlara nazaran daha farklı olması beklenmektedir. Zira küçük ölçekli merkezlerde toplumsal kontrol unsurların daha baskın baskındır. Benzer şekilde aile, din ve gelenek gibi kurumları bireyler üzerinde daha güçlü bir etkiye sahiptir. Bu farklılık eş seçme stratejilerine de etki etmesi beklenmektedir. Fakat çalışmamızda katılımcıların, eş seçme stratejilerinin yerleşim yerlerine göre değişim göstermediği tespit edilmiştir. Bu durum sonraki araştırmalarda da ele alınması, doğrulanması ve benzer bulgular elde edilirse açıklanması gereken bir husustur.

Buunk, Dijkstra, Fetchenhauer, ve Kemrick (2002), farklı yaş gruplarındaki yetişkinlerin eş tercihleri üzerine yaptığı bir araştırmada farklı kültürlerdeki bireylerin eş seçim önceliklerinin cinsiyete göre değişiklik gösterdiğini tespit etmiştir. Yine aynı araştırmada genç yetişkinlik dönemi ile ileri yaş dönemlerinde evlilik ya da partner ilişkisinin farklı anlamlandırıldığı tespit edilmiştir. Fakat bizim elde edilen bulgularla göre katılımcıların yerleşim yerleri ile eş seçme eğilimleri arasında bir ilişki bulunamamıştır.

Tablo 5. Katılımcıların ESSE Puanlarının Aile Gelir Düzeyine Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Aile Gelir Düzeyi	n	Sıra Ortalaması	p
Aile Kurumu ve Güven	Yüksek	116	203,04	,945
	Düşük	288	202,28	
Sosyo Ekonomik Durum	Yüksek	116	199,80	,768
	Düşük	288	203,59	
Dini ve Siyasi Benzerlik	Yüksek	116	199,40	,735
	Düşük	288	203,75	
Fiziksel Özellik	Yüksek	116	211,84	,306
	Düşük	288	198,74	
Bekâret	Yüksek	116	205,85	,704
	Düşük	288	201,15	
Çocuk Bakımı	Yüksek	116	211,19	,338
	Düşük	288	199,00	
Aşk	Yüksek	116	205,06	,772
	Düşük	288	201,47	

Tablo 5'te aile gelir düzeyi ile ESSE alt boyutları arasındaki ilişkiyi gösteren analiz sonuçları paylaşılmıştır. Gelir düzeyi yüksek olan katılımcılarla gelir düzeyi düşük olan katılımcıların ESSE'nin alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Dolayısıyla her iki gelir düzeyinin de eş seçme yöntemleri arasında benzerlik olduğu ya da diğer bir ifadeyle belirgin bir farklılaşma olmadığı görülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışmada, Z kuşağı üniversite öğrencilerinin eş seçme stratejilerinin çeşitli değişkenler açısından değişim değişmediği araştırılmıştır. Bu amaçla araştırmacılar tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu ve Altuntaş ve Atlı tarafından geliştirilip güvenilirlik geçerlik çalışmaları yapılan Eş Seçme stratejileri Envanteri kullanılmıştır. ESSE, Aile Kurumu ve Güven, Sosyo Ekonomik Durum, Dini ve Siyasi Benzerlik, Fiziksel Özellik, Bekâret, Çocuk Bakımı ve Aşk olmak üzere 7 alt boyuttan oluşmaktadır.

Kişisel bilgi formunda katılımcıların romantik ilişki durumu, dindarlık, cinsiyet, ekonomik gelir düzeyi, yerleşim yeri gibi bilgileri alınmış ve eş seçme eğilimleri bu değişkenler açısından incelenmiştir. Ölçekten elde edilen sonuçlar SPSS paket programıyla analiz edilmiştir. Test sonuçlarının ortalaması normal dağılım özelliği göstermediği için analiz aşamasında nonparametrik testlerden olan Mann Witney U testi tercih edilmiştir.

Eş seçme süreci aile kurumunun sağlam temeller üzerine inşa edilmesi ve hem bireysel hem de toplumsal beklentileri karşılamada başarılı olması için kritik bir öneme sahiptir. Aile kurumunun başarısı eşlerin birbirlerinden beklentilerinin belli bir düzeyde karşılamasına bağlıdır. Müstakbel eşlerin evlilikten beklentileri zaman zaman farklılıklar gösterebilmektedir. Bu durum ise evlilikten sonra tarafların evlilik doyumlarının düşük olmasına ve buna bağlı olarak geçimsizliğe sebep olabilmektedir. Zaman zaman müstakbel çiftler, gelir düzeyi, bekâret, aile ilişkileri, toplumsal cinsiyet rollerinin dağılımı ve kültür gibi hususlarda farklı şartlara, bakış açılarına ve beklentilere sahip oldukları halde evlilik kararları alabilmektedirler. Bu tip ilişkilerde evliliğin özellikle ilk yıllarında çeşitli sorunlar yaşanabilmekte, çiftlerin evliliği sürdürmeleri çeşitli engellerle karşılaşabilmektedir. Örneğin; içe dönük bir birey dışa dönük biriyle, gelecek kaygısı yüksek olan biri gelecek kaygısı olmayan biriyle, dindar biri dindar olmayan biriyle, bekareti ve sadakati önemseyen biri bunları önemsemeyen biriyle, aile içi rol dağılımını cinsiyet eşitliği bağlamında düşünen biri geleneksel alışkanlıkları sürdüren biriyle, aile bağları güçlü olan biri aile bağları zayıf olan biriyle, kişisel bakıma önem veren biri kişisel bakıma dikkat etmeyen biriyle evlenmiş ya da evlenme kararı almış olabilir. Ya da partnerler birbirinden oldukça farklı kişilik özelliklerine sahip olabilir. Bu gibi durumlar aile döngüsünde çeşitli sorunların yaşanmasına sebep olabilecek ve belki de çözümü mümkün olmayan krizler ortaya çıkarabilecektir. Aynı zamanda evlenme sürecinde olan genç yetişkinlerin aile kurumundan ve eş adayındaki aradığı özelliklerden beklentilerinin ne olduğu da oldukça önemlidir.

Çalışmamızda bu düşünceden hareketle üniversite öğrencilerinin eş seçme stratejileri belirlenmeye çalışılmış ve elde edilen veriler cinsiyet, dindarlık, gelir düzeyi ve yaşanan bölge değişkenleri açısından analiz edilmiştir. 447 katılımcıdan elde edilen sonuçlar şöyledir:

Katılımcıların büyük bir oranı eşte aranan ya da önemsenen özellikler olarak aşka inanma, ev işlerinden anlama, bekâret, çocukları sevme, bana âşık olması, aileme saygı duyması, ilk kez evlenmiş olma, çocuk bakımı, dürüstlük, güvenilir olma, sadık olma, sevgisini ifade etme, saygılı davranma, evliliği önemseme, aileyi önemseme, eve bağlılık gibi kişisel özellikleri yüksek düzeyde önemsedikleri tespit edilmiştir. Ancak güzellik-yakışıklılık, aynı mezhepten olma, saygın bir meslek sahibi olma, aynı etnik kökene sahip olma, çekici olma, aynı

kültürden olma, iyi bir maddi gelire sahip olma, aynı siyasi görüşü paylaşma ve sosyal statüsü yüksek mesleğe sahip olma gibi sosyo-kültürel ve aynı zamanda rasyonel çeşitli unsurları daha az önemsedikleri tespit edilmiştir. 9'lu likert tipinde uygulanan ölçekten örneklem gurubu bazı maddelerden oldukça yüksek ortalama puan almışken bazılarında aldıkları puan ortalaması beklenenden düşük çıkmıştır. Örneğin, "Evleneceğim kişinin bana âşık olması benim için önemlidir" maddesinden 8,4 ortalama puan elde edilmiştir. Ya da "Evleneceğim kişinin dürüst olması benim için önemlidir" maddesinden elde edilen ortalama puan 8,7'dir. Bir başka madde, "Evleneceğim kişinin sevgisini ifade etmesi benim için önemlidir" den alınan puan ortalaması 8,4 dür. Buna karşılık bazı rasyonel ya da kültürel unsurlara dair maddelerden alınan puanların ortalaması düşük çıkmıştır. Örneğin, "Evleneceğim kişinin iyi bir maddi gelire sahip olması benim için önemlidir" den alınan puanlar ortalaması 6,5'tir. Bir başka madde "Evleneceğim kişinin saygın bir mesleğe sahip olması benim için önemlidir" den alınan puanlar ortalaması 6,6'dır. Benzer şekilde "Evleneceğim benimle aynı kültüre sahip olması benim için önemlidir" den alınan puanların ortalaması 5,8'dir. Uygulanan ölçekte bu gibi duygusal ya da kişisel özelliklerin katılımcılar tarafından daha fazla önemsendiği fakat sosyal, kültürel ve ekonomik unsurların daha az önemsendiği gözlenmiştir.

ÖNERİLER

Çiftler arasındaki anlaşmazlıkların büyük bir çoğunluğunun ekonomik temelli olduğu bilinmektedir. (Knox ve Schacht, 2010). Yine kültürel unsurlardan kaynaklanan anlaşmazlıkların da çiftler arası önemli problemlere sebep olduğu söylenebilir. Aile içi geçimsizlik, şiddet olayları ve boşanma vakaları çoğunlukla kültürel ve ekonomik unsurlardan kaynaklanmaktayken evlenme sürecinde olan gençlerin bunlardan daha çok kişisel özellikleri ve romantik ilişkileri önemsemeleri evliliğin üzerine inşa edildiği temellerin yetersiz olduğu biçiminde değerlendirilebilir. Hiç şüphe yok ki eşler arasında aşk ve sevgiye dayalı bir bağlılık evliliğin sağlam bir temel üzerine inşa edilmesi için gerekli bir ön koşuldur. Stenberg, sekiz farklı aşk tipi olduğunu söyler ve aşkı besleyen unsurların tutku, bağlanma ve yakınlık duygusu olduğunu ifade eder. Kusursuz aşk ancak bu üç bileşen aynı anda varsa mümkündür. Şayet bu bileşenlerden biri var diğerleri eksikse yaşanan duygu kusursuz değildir ve geçici olma ihtimali vardır (Hogg ve Vaughan, 2014). Bu bağlamda düşünüldüğünde aile kurumu sadece geçici olma ihtimali ona bir duygu durumu üzerine kurulmuşsa temellerin sağlam olduğu şüphelidir. Şayet evlilikten sonra aşk ya da benzeri duygu durumu değişir ya da ortadan kalkar ise evliliğin ayakta kalması mümkün olmayabilir. Aile kurumu zaman zaman ekonomik sorunlardan veya kültürel ya da kişisel özelliklerdeki farklılıklardan kaynaklanan krizler yaşayabilir. Bunların atlatılabilmesi, çiftler arasındaki bağlanma duygusunun kuvvetli olmasıyla yakından ilişkilidir. Bu durum ise gençlerin eş seçme süreçlerinde rasyonel unsurları da yeteri kadar önemsemeleri anlamına gelmektedir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir. Makalenin etik kurul izni Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu tarafınca E-88012460-050.01.04-235913 sayılı kararı ile alınmıştır.

Yazarların Katkı Oranı Beyanı: Yazarların katkı oranı birinci yazarda %50, ikinci yazarda %50'dir. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aşkın, E. Ö., & Aşkın, U. (2017). Kadına yönelik aile içi şiddet ve yoksulluk ilişkisi: aile içi şiddet mağduru kadınlar üzerine bir araştırma. *Kapadokya Akademik Baskı*, 1(2) 16-37.
- Adamczyk, A., & Hayes, B. E. (2012). Religion and sexual behaviors: understanding the influence of Islamic cultures and religious affiliation for explaining sex outside of marriage. *American Sociological Review*, 77(5), 723-746.
- Allgeier, E. R., & Wiederman, M. W. (1991). Love and mate selection in the 1990s. *Free Inquiry*, 11(3), 25-27.
- Altuntaş, S., & Atli, A. (2015). Eş seçme envanteri geliştirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12)32, 123-135, <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/183452>.
- Aronson, A., Wilson, T. D., & Akert, R. M. (2012). *Sosyal psikoloji*. Kaknüs Yayınevi.
- Bayoğlu, F., & Atli, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 397-415, (15) 2, <https://toad.halileksi.net/sites/default/files/pdf/inonu-evlilik-tutum-olcegi-toad.pdf>.
- Becker, G. S. (1993). *A Treatise on the family*. Harvard University Press.
- Buss, D. M. (1985). Human mate selection. *American Scientist*, 73(1), 47-51.
- Buss, D. M. (1989). Sex differences in human mate preference: Evolutionary hypothesis tested in 37 cultures. *Behavioral and Brain Sciences*, (12), 1-14.
- Buunk, B. P., Dijkstra, P., Fetchenhauer, D., & Kemrick, D. T. (2002). Age and gender differences in mate selection criteria for various involvement levels. *Personal Relationships*, (9), 271-278, DOI: 10.1111/1475-6811.00018.
- Buss, D. M., & Schmitt, D. P. (1993). Sexual Strategies theory: an evolutionary perspective on human mating. *Psychological Review*, 100(2), DOI: 10.1037/0033-295x.100.2.204.
- Coombs, R. H., & Kenkel, W. F. (1966). Sex Differences in dating aspirations and satisfaction with computer-selected partners. *Journal of Marriage and Family*, 28(1), 62-66.
- Donnelly, D. A. (1993). Sexually Inactive marriages. *The Journal of Sex Research*, 30(2), 171-179, doi: 10.2307/3812615.
- East, P. L. (1998). Racial and ethnic differences in girls sexual, marital and birth expectations. *Journal of Marriage and the family*, 60(1), 150-162.
- Fisman, R., Iyengar, S. S., Kamenica, E., & Simonson, I. (2006). Gender differences in mate selection: evidence from a speed dating experiment. *The Quarterly Journal of Economics*, 121(2), 673-697, DOI: 10.1162/qjec.2006.121.2.673.
- Güney, S. (2012). *Sosyal psikoloji*. Nobel Yayınevi.
- Gibson-Davis, C. M., Edin, K., & McLanahan, S. (2005). High hopes but even higher expectations: the retreat from marriage among low-income couples. *Journal of Marriage and Family*, 67(5), 1301-1312, doi: 10.1111/j.1741-3737.2005.00218.x.

- Gorman, J., & Silver, N. (2013). *What makes love last? How to build trust and avoid betrayal*. Simon&Schuster.
- Gottman, J. M., & Silver, N. (2015). *The Seven principles for making marriage work: a practical guide from the country's foremost relationship expert*. Harmony Books.
- Hogg, M. A., & Vaughan, G. M. (2014). *Sosyal Psikolojisi*. Ütopya Yayınevi.
- Hunt, R. A., & King, M. B. (1978). Religiosity and marriage. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 17(4), 399-406.
- Kalmijn, M. (1998). Intermarriage and homogamy: Causes, Patterns, Trends. *Annual Review of Sociology*, (24), 395-421.
- Knox, D., & Schacht, C. (2010). *Choices in relationships: an introduction to marriage and the family*. Wadsworth Cengage Learning.
- Luo, S., & Klohnen, E. C. (2005). Assortative mating and marital quality in newlyweds: a couple-centered approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 88(2), 304–326, doi: 10.1037/0022-3514.88.2.304.
- Markowitz, F. E. (2003). Socioeconomic disadvantage and violence: recent research on culture and neighborhood control as explanatory mechanism. *Aggression and Violent Behavior*, (8), 145-154.
- MarshallTownsend, J. (1989). Mate selection criteria: A pilot study. *Ethology and Sociobiology Volume 10, Issue 4, April 1989, Pages 241-253*, 10(4), 241-253.
- Olson, D. H., DeFrain, J., & Skogrand, L. (2011). *Marriages families: intimacy, diversity, and strengths*. McGraw-Hill Education.
- Robins, R. W., Caspi, A., & Moffitt, T. E. (2000). Two Personalities, one relationship: both partners' personality traits shape the quality of their relationship. *Journal of Personality and Social Psychology*, 79(2), 251-259, doi:10.1037/0022-3514.79.2.251 .
- Robinson, L. C. (1994). Religious orientation in enduring marriage: an exploratory study. *Review of Religious Research*, 35(3), 207-218.
- Saggino, A., Martino, M., Balsamo, M., Carlucci, L., Ebisch, S., Innamorati, M., . . . Tommasi, M. (2015). Compatibility quotient, and its relationship with marital satisfaction and personality traits in Italian married couples. *Sexual and Relationship Therapy*, 31(1), 83–94, doi:10.1080/14681994.2015.1070.
- Schaffhuser, K., Allemand, M., & Martin, M. (2014). Personality traits and relationship satisfaction in intimate couples: three perspectives on personality. *European Journal of Personality*, (28), 120-133, doi:10.1002/per.1948.
- Simpson, J. A., Gangestad, S. W., & Lerma, M. (1990). Perception of physical Attractiveness: Mechanisms Involved in the Maintenance of Romantic Relationships. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59(6), 1192-1201, doi:10.1037/0022-3514.59.6.1192 .
- Sylwester, K., & Pawłowski, B. (2011). Daring to Be Darling: Attractiveness of risk takers as partners in long- and short-term sexual relationships. *Sex Roles*, (64), 695-706, doi:10.1007/s11199-010-9790-6 .
- Thiessen, D., & Gregg, B. (1980). Human Assortative mating and genetic equilibrium: an evolutionary perspective. *Ethology and Sociobiology*, 1(2), doi: 10.1016/0162-3095(80)90003-5.

- Townsend, J. M., & Levy, G. D. (1990). Effects of potential partners' physical attractiveness and socioeconomic status on sexuality and partner selection . *Archives of Sexual Behavior*, 19(2), 149-164, doi: 10.1007/bf01542229.
- Trudel, G., Landry, L., & Larose, Y. (1997). Low sexual desire: the role of anxiety, depression and marital adjustment. *Sexual and Marital Therapy*, 12(1), 95-99, doi:10.1080/02674659708408204.
- Waite, L. J. (1995). Does Marriage Matter? *Demography*, 32(4), 483-507.
- Whisman, M. B. (2010). Sexual Desire and relationship functioning: the effects of marital satisfaction and power. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 30(3), 199-217, doi: 10.1080/00926230490262393.
- Wiederman, M. W., & Allgeier, E. R. (1992). Gender differences in mate selection criteria: sociobiological or socioeconomic explanation? *Ethology and Sociobiology*, 13(2), 115-124, doi.org/10.1016/0162-3095(92)90021-U.
- Wong, P. T., & Wong, L. C. (2018). The Spiritual foundation for a healthy marriage and family. *Existential Elements of the Family* , 33-54, doi: 10.2307/j.ctv1q26mt5.5.